

Wedstrijdprogramma openbare ideeënprijsvraag 't Vaneker

“Bouw natuurlijk je eigen vrijheid”

Inleiding

De gemeente Enschede wil 't Vaneker ontwikkelen als nieuw woongebied aan de noordrand van Enschede. De locatie maakt deel uit van Lonneker Land, een uitgestrekt groengebied tussen Enschede, Hengelo, Oldenzaal en Losser. Naast landbouwgrond met houtwallen en erfbosjes zijn er ook landgoederen te vinden, uitgestrekte bossen en heideveldjes. Centraal ligt vliegveld Twenthe, dat tijdens de Tweede Wereldoorlog werd uitgebouwd tot militair vliegveld. Een deel van de Duitse basis, Zuidkamp, ligt in 't Vaneker. Inmiddels is een eind gekomen aan het militaire gebruik van Zuidkamp en ook de agrarische bestemming is gewijzigd. Op deze locatie zal de gemeente kavels uitgeven voor woningen in de hogere prijsklasse ('exclusieve woningen op riante kavels'). De gemeente heeft hier deels voor een verkaveling gekozen die verwijst naar het traditionele Twentse boerenerf. Op een dergelijk erf staan veelal losse gebouwen (woonhuis, stal, schuren) gegroepeerd om een centrale erfverharding. Hierop geïnspireerd koos men voor 't Vaneker een verkavelingsvorm waarbij steeds een aantal kavels, meestal vier, worden geclusterd tot één 'hoeve' die door een houtwal is afgescheiden van andere hoeven. Het is de bedoeling dat per hoeve bebouwing en erfinrichting samenhang gaan vertonen, maar hoe dat precies moet gebeuren is nog niet bepaald.

De gemeente wil geen gedetailleerde voorschriften geven voor beeldkwaliteit. Kavelkopers moeten in 't Vaneker een grote vrijheid krijgen om naar eigen wens te bouwen. De gemeente wil wel stimuleren dat een hoog niveau van architectonische kwaliteit ontstaat. Bij de wederopbouw van Roombeek is gebleken, dat een prijsvraag kan bijdragen aan de belangstelling van opdrachtgevers voor architectuur. Nu schrijft de gemeente onder de naam *Bouw natuurlijk je eigen vrijheid* een ideeënprijsvraag uit om te laten zien hoe particulieren bij de uitwerking van hun kavel binnen de clusters van 't Vaneker kunnen komen tot een vernieuwend ontwerp dat de herinnering aan de traditionele Twentse hoeve levend houdt. De gemeente is als uitschrijver verantwoordelijk voor de prijsvraag, maar werkt hierbij samen met de Rabobank.

Aan ontwerpers wordt gevraagd een beeld te geven van de hedendaagse Twentse hoeve via een schetsontwerp voor één van de vier kavels van de hoeve. Daarbij is de vraag ook hoe op het niveau van de hoeve een zo hoog mogelijke architectonische en landschappelijke kwaliteit kan worden bereikt. Er wordt dus niet alleen gevraagd om een ontwerp, maar ook om een visie op het proces van samenwerking tussen de vier opdrachtgevers en hun architecten.

In het onderstaande wedstrijdprogramma zijn de vraagstelling en alle regels die gelden tijdens deze prijsvraag gespecificeerd. Dit wedstrijdprogramma is bindend voor de uitschrijver en de juryleden. De deelnemers geven door inzending aan dit wedstrijdprogramma te onderschrijven.

Dit wedstrijdprogramma is opgesteld volgens het model-wedstrijdprogramma voor een prijsvraag, zoals beschreven in het Kompas en genoemd in het Convenant Wedstrijden op het gebied van architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur.

Hoofdstuk 1: Opdrachtschrijving

1. locatie en opgave

De gemeente Enschede heeft een groot gedeelte van 't Vaneker bestemd voor exclusieve woningen op riante kavels omgeven door groen. Het verkavelingsplan voorziet in deelgebieden, 'hoeven', die uit vier kavels bestaan waarop woningbouw zal plaatsvinden en die van elkaar gescheiden zijn door een houtwal. Deze verkaveling verwijst naar de traditionele Twentse hoeve. Deelnemers aan de prijsvraag moeten een visie geven op het bouwen en wonen in deze bijzondere verkaveling. Gevraagd wordt om een schetsontwerp voor de bebouwing en inrichting van één kavel binnen de uit vier kavels bestaande hoeve. Het resultaat moet leiden tot een bijzonder hoge woonkwaliteit en moet passen in het Twentse cultuurlandschap. De vraag is ook, hoe het ontwerp samen met de drie naburige woningen tot een nieuwe Twentse hoeve kan worden uitgebouwd. Het gaat in deze opgave dus niet alleen om architectuur en cultuurhistorie, maar ook om de manier waarop samenhang binnen de hoeve kan ontstaan. Daarom moet de inzender tevens aangeven hoe de vier bewoners en hun architecten zouden moeten samenwerken bij het realiseren van een hoeve.

2. randvoorwaarden

Het ontwerp moet voldoen aan alle elementen uit het programma van eisen. Er is geen bouwbudget gegeven, maar op deze locatie zullen woningen worden gerealiseerd in het topsegment van de markt. Het ontwerp moet voldoen aan alle geldende wetten en regelingen, alsmede aan de plaatselijke voorschriften en verordeningen. Deze zijn hieronder verwoord in het programma van eisen en nader toegelicht in het achtergronddocument dat onder de naam "t Vaneker" wonen in het Landschap" is te vinden op de webpagina www.enschede.nl/goto/vaneker
Het ontwerp moet voldoen aan de verplichte elementen uit het programma van eisen.

3. indicaties

Niet van toepassing

4. programma van eisen

Het programma van eisen bestaat uit de volgende verplichte elementen:

De hoeve

- De hoeve wordt omzoomd door een 3 meter brede houtwal die op eigen terrein ligt. De erfrens ligt in het midden van de houtwal.
- Voor deze prijsvraag wordt uitgegaan van een theoretische hoeve bestaande uit een vierkant met een oppervlak van 5000 m². Dit vierkant is verdeeld in vier gelijke kavels met een omvang van 1250 m² inclusief de gezamenlijke ontsluiting. De kavels worden ontsloten via een erfverharding in het centrum van de hoeve die uitmondt in een pleintje van ca. 15 meter doorsnede.
- De woningen binnen de hoeve zijn gesitueerd rond deze centrale ontsluiting.

Woning en kavel

- Bouwvolumes van hoofd- en bijgebouw moeten samen een ruimtelijke eenheid vormen. Bijgebouwen worden mee-ontworpen
- Er komen minimaal 2 parkeerplaatsen per woning op eigen erf
- De bebouwingshoogte is maximaal 11 meter
- De bebouwing bevindt zich op maximaal 3 meter van de erfverharding op minimaal 3 meter van de perceelgrens binnen een hoeve en 7,5 meter uit de grens van de hoeve.
- Het bebouwingspercentage van de kavel bedraagt maximaal 25%.

Proces

- Aangegeven moet worden, hoe samenhang kan ontstaan tussen de architectuur van de inzending en de bebouwing van de overige drie kavels van de hoeve.
- Daarbij moet worden beschreven wat de inbreng is van de vier kavelkopers, hun architecten en eventuele andere betrokkenen.
- Het beschreven proces dient realistisch en toepasbaar te zijn.

Hoofdstuk 2: De wedstrijdregels

1. namen en adressen

Deze prijsvraag wordt aangeduid met de naam *t Vaneker, Bouw natuurlijk je eigen vrijheid* en wordt uitgeschreven door gemeente Enschede.

Namens de uitschrijver treedt als contactpersoon op:

Lara Simons, Architectuur Lokaal

Tussen de Bogen 18

1013 JB Amsterdam

Telefoon: 020 530 40 00

Email: lara.simons@arch-lokaal.nl

De wedstrijd verloopt via de website www.enschede.nl/goto/vaneker

2. soort prijsvraag

De prijsvraag is een openbare ideeën-prijsvraag.

3. doelstellingen

De hoofddoelstelling is om materiaal aan te dragen dat:

- kavelkopers in 't Vaneker stimuleert om te kiezen voor een architectuur die hun eigen woonkwaliteit én de kwaliteit van hun hoeve ten goede komt;
- concrete mogelijkheden schetst om per deelgebied (hoeve) tot samenwerking en afstemming te komen tussen de vier individuele kavelkopers (en hun architecten).

Op deze manier moet de prijsvraag bijdragen aan de ontwikkeling van 't Vaneker als hoogwaardig woongebied.

Daarnaast moet de prijsvraag bijdragen aan:

- het besef bij potentiële bewoners dat zij in 't Vaneker de vrijheid hebben om een woning van bijzondere kwaliteit te realiseren;
- het beeld van Enschede als gemeente waar overheid en inwoners zorg besteden aan ruimtelijke kwaliteit.

4. deelnemers

Deelname aan deze openbare ideeënprijsvraag staat open voor architecten die zijn ingeschreven bij het Nederlands Architectenregister of bij het architectenregister van hun land van vestiging. Deelname aan de prijsvraag is uitsluitend mogelijk na aanmelding. Aanmelding is mogelijk tot 1 december 2008, 17.00 uur via het aanmeldingsformulier dat wordt gepubliceerd op www.enschede.nl/goto/vaneker. Uitgesloten van deelname zijn de juryleden en hun bureaus evenals degenen die op enigerlei wijze betrokken zijn geweest bij de voorbereiding van de prijsvraag.

5. inzendingen

Inzendingen moeten uiterlijk zijn ontvangen op 15 januari 2009 om 17.00 uur op het adres:

Architectuur Lokaal
Tussen de Bogen 18
1013 JB Amsterdam

De inzendingen dienen anoniem te zijn. Alle ontwerpen moeten worden ingezonden onder motto, bestaande uit Latijnse lettervormen of Arabische dan wel Romeinse cijfers. Het motto moet voorkomen op alle bij de inzending behorende bescheiden en de verpakking daarvan.

Wordt door een inzender meer dan één ontwerp ingezonden, dan moet voor elk ontwerp een ander motto worden gekozen en elk ontwerp afzonderlijk worden verpakt en verzonden.

Op geen der stukken van de inzending of de verpakking mag het handschrift van de ontwerper voorkomen, noch enig teken of lakstempel of iets dergelijks, waaruit de herkomst van het ontwerp zou kunnen worden afgeleid.

De inzending dient vergezeld te gaan van twee brieven:

- a) een naambrief, een gesloten enveloppe met op de buitenzijde het motto en de vermelding 'naambrief' en binnenin:
 - naam en adres van de inzender (in geval van een gezamenlijk ontwerp moet duidelijk aangegeven worden wie van het team de hoofdverantwoordelijke is)
 - een verklaring dat het ontwerp het geestelijk eigendom is van de ontwerper;
 - een vermelding van het registratienummer van de verantwoordelijke architect.
 - een kopie van het bewijs van aanmelding.
- b) een adresbrief, een gesloten enveloppe met op de buitenzijde het motto en de vermelding 'adresbrief' en binnenin een correspondentieadres, niet zijnde het adres van de inzender. De adresbrief dient ertoe om zonodig in contact te kunnen treden met de inzender, zonder dat de anonimiteit wordt doorbroken.

De inzendingen moeten in de Nederlandse taal en/of Duitse taal zijn gesteld en bestaan uit de volgende bescheiden:

- a) Een brochure in A4 formaat. De brochure is losbladig, per pagina genummerd en probleemloos te reproduceren zonder verlies aan inzichtelijkheid of leesbaarheid. De omslag van de brochure vermeldt het motto van de inzending. De brochure moet in zesvoud worden ingeleverd. De brochure bevat een tekst van maximaal 1500 woorden met een toelichting op de inzending en een uitleg van het proces dat de inzender voorstelt om samenhang binnen de hoeve te bereiken. Ook opgenomen is een print van de drie panelen.
- b) Drie verticale panelen van A1 formaat. Andere formaten zijn niet toegestaan. De panelen zijn licht van gewicht en relatief stijf van structuur. Ze moeten op vier hoeken voorzien zijn van gaatjes om

ze op te kunnen hangen. Paneel 1 is gewijd aan de hoeve. Dit paneel geeft in beeld en woord de visie op de hedendaagse hoeve in relatie tot het Twentse cultuurlandschap. Paneel 2 gaat in op woning en kavel. Dit paneel bevat

- een plattegrond van de kavel, schaal 1:200 met daarop duidelijk de inrichting en bebouwing
- twee representatieve doorsneden van de kavel, schaal 1:100
- Woningplattegronden, schaal 1:100
- Schetsen en/of 3D visualisaties

Paneel 3 is een vrij paneel, dat bijvoorbeeld kan worden gebruikt voor een schematische weergave van het in de brochure omschreven proces.

- c) Een cd-rom met daarop de complete inzending inclusief het motto. Alle afbeeldingen in jpg-formaat (minimaal 300 dpi per afbeelding), de volledige tekst als *word* bestand. Het motto dient ook op de cd-rom en het hoesje daarvan te zijn vermeld.

Materiaal dat niet is gevraagd wordt niet in de beoordeling betrokken.

Er mogen geen varianten worden ingediend.

De jury heeft de bevoegdheid alle naambrieven na de uitspraak te openen en de namen van de inzenders bekend te maken.

6. tijdschema van de prijsvraag

De prijsvraag verloopt volgens het onderstaande tijdschema:

11 oktober 2008	Uitschrijfdatum
7 november 2008	Einde mogelijkheid om vragen in te dienen
16 november 2008	Definitief programma met publicatie van antwoorden
1 december 2008	Sluiting aanmeldingstermijn
15 januari 2009	Sluiting inzendtermijn
1 februari 2009	Toetsing inzendingen gereed
februari 2009	Jurering
maart 2009	Openbaarmaking juryrapport en prijsuitreiking

7. tussentijdse informatie

Schriftelijke vragen met betrekking tot het wedstrijdprogramma kunnen uitsluitend per e-mail worden ingediend voor 7 november 2008 bij: lara.simons@arch-lokaal.nl

Alle gestelde vragen met de daarbij behorende antwoorden en relevante informatie worden in één document op schrift gesteld en aan alle deelnemers ter beschikking gesteld en wel op 12 november 2008 via www.enschede.nl/goto/vaneker.

Dit document geldt vanaf dat moment als aanhangsel van het wedstrijdprogramma en heeft dezelfde binding.

Overleg buiten deze procedure is niet toegestaan.

Op www.enschede.nl/goto/vaneker is alle informatie omtrent de wedstrijd terug te vinden.

8. jury

De inzendingen worden beoordeeld door een jury bestaande uit de volgende leden:

- Peter den Oudsten (burgemeester Enschede, voorzitter zonder stemrecht)
- Jurjen van der Meer (architect en supervisor in 't Vaneker)
- Hanneke Rinkel (architect en lid welstandscommissie Enschede)
- Nike van Keulen (landschapsarchitect)
- Boy Wendrich (architect op voordracht van bewoners van het gebied)
- Naam nog in te vullen (Stadtarchitect Gemeinde Münster en/of Stadtarchitekt Gemeinde Osnabrück)

Bij verhindering van één der leden van de jury wordt een reservelid opgeroepen met een vergelijkbare deskundigheid als het verhinderde lid.

De jury is onafhankelijk van de deelnemers en doet een autonome uitspraak die bindend is voor uitschrijvers en deelnemers.

9. beoordelingscriteria

De inzendingen worden beoordeeld op basis van de onderstaande criteria:

- De esthetische waarde van het ontwerp, vooral gelet op de relatie tussen heden en historie en de relatie tussen bebouwing en landschap
- toekomstwaarde, de verwachting dat het plan ook op termijn bijdraagt aan de kwaliteit van 't Vaneker
- functionaliteit, bruikbaarheid, toepasbaarheid.

Wanneer deze criteria worden toegepast op de onderdelen van de opgave ontstaan voor de jury de volgende aandachtspunten:

Hoeve

Hoe verhoudt de hoeve zich tot het Twentse cultuurlandschap? Is aansluiting gevonden bij de historische ontwikkeling?

Woning en kavel

Draagt het ontwerp voor bebouwing en kavel bij aan het ontstaan van een hedendaagse Twentse hoeve die ook aansluit bij hedendaagse woonwensen? Is het ontwerp uitvoerbaar?

Proces

Is het voorstel om binnen de hoeve tot samenhang te komen reëel en toepasbaar? Komen de rollen en verantwoordelijkheden van betrokkenen goed tot hun recht? Is dit een realistische methode om tot de beoogde kwaliteit te komen?

10. beoordelingsprocedure

De beoordelingsprocedure verloopt als volgt:

a) toetsingsfase:

Na het inleveren van de inzendingen worden deze in week 5 (2009) door Architectuur Lokaal getoetst aan de randvoorwaarden en programma van eisen. Het toetsingsrapport wordt ter beschikking gesteld aan de jury. Inzendingen die niet voldoen aan de randvoorwaarden worden uitgesloten. De opdrachtgever, gehoord de jury, beslist over eventuele twijfelgevallen.

b) beoordelingsfase:

In februari 2009 vindt de beoordeling plaats.

De jury beoordeelt de wijze waarop de inzendingen reageren op de opgave, randvoorwaarden en programma van eisen, en analyseert de inzendingen op de afzonderlijke beoordelingscriteria.

De jury selecteert uit de inzendingen maximaal 20 plannen die het best voldoen aan de vraagstelling en die worden betrokken bij de verdere publiciteit. Uit deze 20 plannen kiest de jury maximaal 5 prijswinnaars. Binnen de prijswinnaars wordt één eerste prijs aangewezen, tussen de overige winnaars wordt geen rangorde aan gebracht.

De jury stelt rond ieder winnend ontwerp een hoeve samen door toevoeging van drie niet winnende, maar wel geselecteerde inzendingen. Zo ontstaan maximaal vijf (fictieve) hoeven, die de kern zullen vormen van de publiciteit rond de uitkomsten van de prijsvraag.

In maart 2009 opent een tentoonstelling van de geselecteerde ontwerpen, gegroepeerd als hedendaagse Twentse hoeven. Bij de opening van de tentoonstelling maakt de juryvoorzitter de prijswinnaars bekend en worden de naambrieven geopend.

In aanvulling op de formele beoordelingsprocedure van deze prijsvraag krijgen bezoekers van de tentoonstelling de gelegenheid om zich uit te spreken over hun favoriete hoeve. Zo maken inzenders kans op een publieksprijs.

11. juryrapport

In maart 2009 is het rapport van de jury beschikbaar. Het rapport van de jury is schriftelijk en openbaar. Het juryrapport bevat een algemene interpretatie van de gehanteerde beoordelingscriteria en het verloop van de beoordeling.

Voor de inzendingen die de laatste beoordelingsronde hebben gehaald, bevat het rapport per ontwerp een overzicht van wat de toetsing aan deze criteria heeft opgeleverd.

Bovendien bevat het juryrapport een evaluatie van de resultaten van de prijsvraag en aanbevelingen aan de uitschrijver.

12. prijzen

Het totale prijzenbedrag bedraagt € 17.500,- exclusief de door de uitschrijver te vergoeden BTW. De jury wijst een prijzengeld toe van € 15.000 dat als volgt wordt verdeeld: één eerste prijs van € 5.000,- (excl. btw) en vier tweede prijzen van € 2.500,- (excl. btw).

Daarnaast is er een publieksprijs van € 2.500,- (excl. btw).

De uitschrijver zal het totaal van het toegekende prijzenbedrag uitbetalen, en wel uiterlijk op 1 april 2009.

13. vervolg op de prijsvraag

De uit deze prijsvraag voortkomende ideeën zullen worden gebruikt om potentiële kavelkopers een beeld te geven van de mogelijkheden die 't Vaneker biedt en van de bedoelingen die de gemeente met 't Vaneker heeft.

Afhankelijk van de uitkomsten van de prijsvraag beziet de organisatie mogelijkheden om kavelkopers te stimuleren tot toepassing van de resultaten van de prijsvraag.

14. publiciteit, publicaties en tentoonstelling

Het is deelnemers, juryleden of anderen dan de projectleider, niet toegestaan in de publiciteit te treden over zaken die inhoudelijk samenhangen met de inzendingen of de prijsvraag als zodanig, voordat het besluit van de uitschrijver is bekend gemaakt.

Alle ontwerpen die door de jury zijn geselecteerd (maximaal 20) worden tentoongesteld op een nader te bepalen publieke plaats. De ontwerpers van deze inzendingen worden in de gelegenheid gesteld om hun ontwerp toe te lichten.

Na de prijsuitreiking worden de twintig geselecteerde inzendingen

- samen met het juryrapport gepubliceerd in de vorm van een boek. De niet geselecteerde inzendingen worden in deze publicatie wel genoemd, maar niet compleet weergegeven.
- gepresenteerd op www.enschede.nl/goto/vaneker.

In de maand maart opent een tentoonstelling van de geselecteerde ontwerpen, gegroepeerd als hedendaagse Twentse hoeven. Indien mogelijk wordt de opening van de tentoonstelling gekoppeld aan een ander spraakmakend evenement.

15. auteursrechten

De inzendingen blijven het geestelijk eigendom van de deelnemers.

16. gebruik, verzekering, eigendom en terugzending van de ingezonden bescheiden

Alle voor de wedstrijd ingezonden stukken betreffende de ontwerpen blijven gedurende 20 weken na de inzendingsdatum ter beschikking van de opdrachtgever.

Gedurende deze termijn zijn de ingezonden bescheiden niet verzekerd.

Gedurende de termijn dat de ingezonden bescheiden ter beschikking staan van de opdrachtgever, heeft de opdrachtgever het recht de ingezonden bescheiden te publiceren of te exposeren op de wijze zoals vermeld in dit wedstrijdprogramma, zonder daarvoor de ontwerper enige vergoeding schuldig te zijn. Voor afbeelding, publicatie of tentoonstelling op andere wijze, is toestemming van de ontwerper vereist.

Na afloop van deze termijn worden inzenders in de gelegenheid gesteld hun inzending op te halen bij het adres van indiening.

17. geschillen

Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

18. slot

Voor deze prijsvraag gelden de voorwaarden zoals vermeld in dit prijsvraagprogramma.